

De Code

Stichting Baby Voeding

In deze nieuwsbrief tonen we aan de hand van een reclame-uiting hoe een bedrijf de WHO code in Nederland overtreedt. Ook geven we aandacht voor de totstandkoming van de normen voor kunstmatige zuigelingenvoeding. En wetenschappelijk onderzoek is zo betrouwbaar als de onderzoeker... Helaas zijn zelfs dat soms zwendelaars

Tot slot van deze inleiding een verzoek: wilt u even kijken of u uw donatie voor 2006 al heeft overgemaakt?

Koemelk de norm?

Commercie beïnvloedt standaarden voor kunstmatige zuigelingenvoeding

Vorig najaar vergaderde een groep vertegenwoordigers van regeringen, voedselabrikanten en non-gouvernementele organisaties over nieuwe standaarden voor de kunstmatige zuigelingenvoeding. Ze waren bijeen als 'Codex Alimentarius Commissie voor voedsel en voedingsmiddelen voor speciaal dietair gebruik'. Deze commissie is onderdeel van de wereldgezondheidsorganisatie WHO en de FAO (Food and Agriculture Organisation van de VN). De internationale standaarden en richtlijnen van de Codex moeten het voedsel van de consument beschermen en oneerlijke handelspraktijken tegengaan. De oude standaarden voor zuigelingenvoeding, vastgesteld in 1981 en gebaseerd op wetenschappelijke inzichten uit de jaren zeventig, waren dringend aan herziening toe.

Zuigelingen die geen moedermelk kunnen krijgen, zijn volledig afhankelijk van de kwaliteit van kunstmatige zuigelingenvoeding. De eerste levensmaanden zijn van cruciaal belang voor de verdere groei en ontwikkeling van het kind. Met de normen voor kunstmatige zuigelingenvoeding luistert het dus extra nauw. De Commissie had daarom een aantal jaren gewerkt aan een concept-standaard en die laten becommentariëren door een internationale groep experts.

Twee kinderartsen, prof. B. Koletzko (München) en prof. R. Shamir (Haifa), concludeerden na afloop van de vergadering in Bonn dat commerciële overwegingen de wetenschappelijke argumenten hebben beïnvloed. In het British Medical Journal (mei 2006) publiceerden ze een artikel van die strekking.

Twee argumenten voerden ze aan voor deze kritiek. De eerste betrof de discussie over de vaststelling van het eiwitgehalte in zuigelingenvoeding aan de hand van de conversiefactor voor de totale stikstof inhoud. Wetenschappelijke reviews gaven aan dat een conversiefactor gelijk aan die van moedermelk de norm moest zijn. In Bonn eiste de International Dairy Federation (IDF) dat kunstmatige zuigelingenvoeding een hogere conversiefactor, namelijk die van volle koemelk moest hebben. Volgens Koletzko en Shamir droeg het IDF daarvoor geen wetenschappelijke argumenten aan. Ze vroegen zich af of dit betekende dat men koemelk van hogere biologische waarde achtte voor baby's dan moedermelk. De lagere conversiefactor kwam tevens naar voren uit het nieuwe WHO/FAO rapport over de menselijke behoefte aan eiwitten, voor de berekening van veilige niveau's van eiwitname door zuigelingen. Toch kreeg het verzoek steun van verschillende lidstaten met een grote zuivelindustrie. In een interne nieuwsbrief van de Duitse zuivelindustrie zou bovendien zijn gewaarschuwd dat toepassing van de moedermelknorm aan eiwit een verlies van 80 miljoen euro zou betekenen voor de Europese zuivelindustrie.

Nog meer vitamines

Het tweede argument voor de kritiek van Koletzko en Shamir betrof een discussie over maximale normen voor overige voedingsstoffen in de zuigelingenvoeding. Uitgangspunt is dat kunstmatige zuigelingenvoeding alleen bevat wat zuigelingen nodig hebben. Niet minder, maar ook niet meer. Toevoeging

De Code is een uitgave van:

van overbodige voedingsstoffen, of overbodige hoeveelheden van bepaalde voedingsstoffen, zou de zuigeling kunnen overbelasten.

De Commissie stelde voor de maximale waarden te baseren op wetenschappelijke gegevens over de behoeften van zuigelingen en het uitblijven van negatieve bijwerkingen. Soms kan een risico worden aangetoond, zoals bij een teveel aan vitamine A. Veel wateroplosbare vitaminen worden wel weer uitgescheiden, maar ook daarvan kan een teveel risicovol zijn, bijvoorbeeld bij diarree. Daarom werd voorgesteld om, wanneer geen wetenschappelijke informatie bekend was over negatieve gevolgen, het maximum voor een voedingsstof vast te stellen op vijfmaal het minimum.

Daar waren enkele delegaties het niet mee eens. Ze wilden geen maximumnormen, maar hooguit niet-bindende richtlijnen. De delegatie van de VS wilde bovendien dat die maximale waarden in de richtlijnen niet lager zouden zijn dan in de huidige zuigelingenvoeding. Dit ongeacht of de waarden waren onderzocht op effect en veiligheid. Tot verbijstering van Koletzko en Shamir stemde de Commissie in om voor de volgende vergadering voorstellen te doen op basis van de hoeveelheden in huidige zuigelingenvoeding.

In een korte reactie op het artikel van Koletzko en Shamir schrijft het IDF dat hun bijdragen aan de stan-

daard wel degelijk wetenschappelijk zijn gefundeerd, maar ze lichten dit niet verder toe.

Pot verwijt ketel!

Patti Rundall van Baby Milk Action in Cambridge reageert op de internetversie van het British Medical Journal blij op het artikel van de kinderartsen. Zij pleit voor onderzoek dat 100% onafhankelijk is van de commercie. Alleen stoffen waarvan wetenschappelijk onderzoek aantoont dat die veilig en noodzakelijk zijn voor zuigelingen, zouden in zuigelingenvoeding moeten zitten. En dan ook in alle zuigelingenvoeding, zodat fabrikanten de consument niet kunnen misleiden met gezondheidsclaims. Daarnaast stipt Rundall fijntjes aan dat Koletzko geen melding maakt van zijn eigen betrokkenheid bij het Chopin Project van o.a. Danone en de Europese Commissie. Het doel van dat project is de ontwikkeling van zuigelingenvoeding met een laag eiwitgehalte om obesitas tegen te gaan. Rundall vreest dat ook die kunstmatige voeding zal worden gepromoot met gezondheidsclaims en zo de borstvoeding en daarmee de gezondheid van zuigelingen zal ondermijnen.

Bronnen: doi:10.1136/bmj.332.7542.621 2006;332:621-622 BMJ, Berthold Koletzko and Raanan Shamir: Standards for infant formula milk

<http://bmj.bmjournals.com/cgi/eletters/332/7542/621>

Nep-onderzoek naar kunstvoeding

Dr. Ranjit Kumar Chandra is wereldwijd erkend expert op het gebied van voeding en immunobiologie. Het Britisch Medical Journal beschuldigt hem van wetenschapsfraude. Een van de gewraakte onderzoeken gaat over kunstmatige zuigelingenvoeding die tegen allergie zou beschermen.

Controverse

Dr. Chandra werkte bij de Memorial University in Canada, tot hij in de zomer van 2002 onder verdenking van wetenschapsfraude met pensioen ging. Wat was er gebeurd? In het blad Nutrition Research, waar Chandra zelf eigenaar van was, werd in september 2001 een onderzoek van Chandra gepubliceerd, waarin hij claimde dat zijn gepatenteerde multivitaminen geheugenproblemen bij 65-plussers ongedaan kon maken. Ditzelfde onderzoek was al in 2000 ingediend bij het British Medical Journal (BMJ), maar werd destijds afgewezen. Volgens een statistisch expert daar had het onderzoek 'alle kenmerken van een compleet bedacht onderzoek'. Het BMJ vroeg de Memorial University om onderzoek te doen. Zij beaamden dat het onderzoek onmogelijk uitgevoerd kon zijn zoals werd beweerd en vroegen Chandra om zijn onderzoeksdata. Chandra gaf ze niet, beweerde dat de Universiteit ze had zoekgemaakt en nam ontslag. Daarmee ontliet hij

disciplinaire maatregelen. Later dreigde hij degenen die hem beschuldigden met een rechtzaak.

De claims in het onderzoek waren zo opzienbarend dat de reguliere pers er op dook. De New York Times wijdde er een artikel aan. Een paar andere befaamde wetenschappers bekeken daarop de resultaten van het onderzoek en kwamen tot de conclusie dat het onderzoek bij elkaar gelogen was. In 2005 was het vitamineonderzoek volledig onderuitgehaald en teruggetrokken. Daarop werd besloten eerdere onderzoeken en publicaties van Chandra onder de loupe te nemen. Toen kwam aan het licht, dat hij ook met onderzoek naar kunstvoeding had gesjoemeld.

Eind jaren '80 benaderde Ross Pharmaceutical - fabrikant van Isomil en Similac - dr. Chandra met de vraag of hij voor hen een onderzoek wilde uitvoeren. Ross benaderde Chandra omdat hij beroemd was als een van de eersten die onderzoek deden naar de invloed van voeding op het ontwikkelen van het immuunsysteem bij baby's en kinderen. Ross vroeg hem te onderzoeken of hun kunstvoeding ervoor zou kunnen zorgen dat baby's minder risico lopen op allergieën.

De verpleegkundige Marilyn Harvey was in dienst bij Chandra en kreeg de opdracht om in de regio rondom St. John's 288 pasgeborenen vinden waarvan de ouders allergieën hadden en die deel zouden willen nemen aan het onderzoek. Vergelijkbaar onderzoek

voerde ze tegelijkertijd uit voor Nestlé en Mead Johnson. Na een jaar had Harvey nog maar een kwart van de benodigde onderzoekskandidaten gevonden. Toch publiceerde Chandra het onderzoek van Nestlé en later ook andere onderzoeken.

Verbazing alom

De firma Ross was verbaasd. Voor het Nestlé onderzoek zouden zo'n 20.000 speciaal voor het onderzoek neutraal geëtiketteerde blikken van hun merk kunstvoeding nodig zijn. Bij navraag beweerde Chandra dat zijn medewerkers dit handmatig zouden hebben gedaan - een megaklus.

Ook verpleegkundige Harvey was stomverbaasd. Haar onderzoeksgroep was nog lang niet compleet en de onderzoeksgegevens dus ook nog niet verzameld. En in dezelfde periode publiceerde Chandra ook het onderzoek van Mead Johnson, waar tweehonderd baby's bij betrokken zouden zijn. Harvey wist van niks. Ze zegt dat een ander onmogelijk deze samen zeventienhonderd onderzoeksgezinnen verzameld kan hebben zonder dat zij daar iets van merkte.

Ook de resultaten van de onderzoeken waren mysterieus. De ingrediënten van de voedingen waren vrijwel identiek, maar Chandra concludeerde dat de kunstvoedingen van Nestlé en Mead Johnson voor zuigelingen wel tegen allergieën beschermden, en die van Ross niet. Chandra werd om uitleg gevraagd. Hij reageerde dat het onderzoek van Ross niet goed was opgezet, hoewel hij persoonlijk bij de opzet betrokken was. Hij had naar zijn zeggen niet genoeg geld gekregen om het onderzoek goed uit te voeren. Chandra wordt er nu van beschuldigd dat hij de onderzoeken, zoals in BMJ en Nutrition Research gepubliceerd, nooit werkelijk heeft uitgevoerd.

Chandra probeerde zijn gelijk aan te tonen door publicatie van een onderzoek door Amrit Jain. Dit

onderzoek bevestigde de eerdere resultaten van Chandra. Amrit Jain zou verbonden zijn aan een kliniek en verzorgingstehuis Jaipur in India, maar deze instelling was onvindbaar. Ook Amrit Jain's postadres bleek niet in India, maar in Canada. Onderzoekers die contact probeerden op te nemen kregen geen antwoord. Ook bevestiging van zijn bestaan of titels hebben ze niet gekregen.

Geld

Tijdens de echtscheidingszaak van dr. Chandra bleek dat hij 120 bankrekeningen heeft, verspreid over twaalf landen. De totale waarde van de rekeningen is meer dan twee miljoen dollar. Volgens Chandra is dit geld voor onderzoek, maar het betreft vooral en/of-rekeningen en rekeningen op naam van familieleden. De rechter in deze zaak concludeerde dat dit geld onmogelijk afkomstig kan zijn van zijn salaris als wetenschapper. Men neemt aan dat het geld afkomstig is van fondsen die de studies betaalden die hij waarschijnlijk niet heeft afgerond. Chandra jongleerde met fondsen. Hij richtte vermoedelijk zelf het International Nutritional Immunology Foundation op om zijn geld veilig te stellen voor claims van zijn ex-echtgenoot. Ook pronkte hij met het door hem in 1991 opgerichte World Health Organization Center for Nutrition and Immunology dat enkele jaren door de World Health Organization (WHO) werd gesponsord en waaruit hij persoonlijke luxe (zoals een auto van \$ 36.000, -) financierde. Inmiddels woedt er in Canada een discussie hoe de resultaten van wetenschappelijk onderzoek beter beschermd kunnen worden tegen frauduleuze wetenschappers. Van de onderzoeken van Chandra is tot op heden slechts één onderzoek teruggetrokken. De andere staan officieel allemaal nog zwart op wit.

Net moedermelk. Of niet?

Numico laat dit reclamespotje tonen rond opvoedprogramma's op RTL4, SBS6 en Veronica. In de reclameuitingen - behalve op televisie adverteert Numico ook op internet en in tijdschriften - wordt alleen Nutrilon 2 getoond. Maar het doel van de reclame is overduidelijk: aandacht vestigen op het hele gamma aan Nutrilonproducten, inclusief de volledige zuigelingenvoeding Nutrilon 1.

Zwangere en pasbevallen vrouwen uit het bestand van www.babyinfo.nl krijgen een 'gesponsorde editie' van

een nieuwsbrief die uitsluitend gevuld is met een advertentie van Numico. Hierin wordt gesteld dat de verbeterde Nutrilon opvolgmelk het immuunsysteem van de baby op natuurlijke wijze versterkt, vergelijkbaar met moedermelk. Voor meer informatie worden de ouders verwezen naar de website vol met 'wetenswaardigheden'.

Kort voor het verschijnen van het reclamespotje en de advertenties verschenen de resultaten van een wetenschappelijk onderzoek (1). Het stofje 'SIgA' zou volgens dat onderzoek vaker voorkomen bij baby's die Nutrilon kregen dan bij baby's die andere kunstvoeding kregen. De conclusie van de onderzoekers luidt: 'Kunstgevoede zuigelingen hebben mogelijk profijt van kunstmatige zuigelingenvoeding met een prebiotisch mengsel van GOS en FOS vanwege de geobserveerde duidelijke tendens van een toename van SIgA in de ontlasting.'

SIgA speelt een rol bij de bescherming

van de darmen, maar dat is maar een fractie van het hele immuunsysteem. Borstvoeding werkt op zoveel meer manieren aan de gezondheid en het immuunsysteem van het kind. Het is volksverlakkerij om te beweren dat de werking van Nutrilon vergelijkbaar zou zijn met die van moedermelk. Nutrilon is zéker geen logisch vervolg op moedermelk. Het logische vervolg op moedermelk is gezonde (bij)voeding.

Numico treedt met deze campagne de WHO-code - die de gezamenlijke flesvoedingsindustrie heeft ondertekend - met voeten. Tegen de afspraken in leggen ze per mail en in de reclame direct contact met zwangeren en pasbevallen moeders om hun producten aan te prijzen. Ze stellen dat hun voeding door de beschermende werking vergelijkbaar is met borstvoeding. Ook dat is in strijd is met de code. Daarin staat dat 'gehumaniseerd' en gelijksoortige termen die suggereren dat het moedermelk evenaart, niet gebruikt mogen worden voor kunstmatige zuigelingenvoeding. Tenslotte mag volgens de aanvullende resolutie van 2002 de introductie van micronutriënten de exclusieve borstvoeding en passende bijvoeding niet vervangen of ondermijnen. En dat is nou precies wat Numico met de reclame wel probeert te doen.

¹ Bakker-Zierikzee AM, E.A.F. van Tol, H. Kroes, M.S. Alles, F.J. Kok, J.G. Bindels: Faecal SIgA secretion in infants fed on pre- or probiotic infant formula. *Pediatr Allergy Immunol* 2006;17: p.134-140.

Opfrissertje

In de WHO-code staat over promotie.

- Men mag geen vervangingsmiddelen voor borstvoeding promoten door middel van advertenties of andere promotionele activiteiten onder publiek.
- Aan moeders mag men geen gratis monsters of cadeautjes geven die flesvoeding kunnen promoten.
- Contact tussen marketingpersoneel en zwangere vrouwen en moeders is niet toegestaan.
- In educatieve en informatieve materialen moeten specifieke details en waarschuwingen staan. Ze horen geen plaatjes of teksten te bevatten die het gebruik van vervangingsmiddelen idealiseren.
- De aanvullende resolutie van 2002 meldt: de introductie van micronutriënten (vitaminen, mineralen en sporenelementen) en de marketing van voedingssupplementen mogen exclusieve borstvoeding en passende bijvoeding niet doen vervangen of ondermijnen.

Voor de etikettering geldt onder andere:

- De termen 'gehumaniseerd' of 'gematernaliseerd' of gelijkwaardige termen mogen niet worden gebruikt.

Steun ons en word donateur / werf een donateur!

De nieuwsbrief van Stichting Baby Voeding verschijnt twee keer per jaar. Door middel van deze nieuwsbrief worden donateurs op de hoogte gehouden van wat er in Nederland speelt op het gebied van de WHO code en de relevante resoluties. U ontvangt de nieuwsbrief als u zich aanmeldt als donateur. Donateur worden kan voor €10,- per jaar, meer mag natuurlijk ook, graag zelfs! Bent u al donateur? Hartelijk dank, wij kunnen uw steun goed gebruiken. Misschien kent u nog iemand die ons doel een goed hart toedraagt en kunt u een donateur voor ons werven.

Hierbij meld ik me tot wederopzegging aan als donateur van de Stichting Baby Voeding. Ik heb tevens minimaal € 10,- over gemaakt op rekeningnummer 4275807 van Stichting Baby Voeding te Maarssen.

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

e-mail:

Ik wil me ook graag inzetten als vrijwilliger

